

V

erkiezingen VS

Nieuwe president voor groot dilemma

De Amerikaanse verkiezingsstrijd is de laatste week ingegaan. Op 3 november zullen de Amerikaanse kiezers beslissen wie de komende vier jaar aan het hoofd zal staan van 's werelds belangrijkste economie: wordt het Clinton, toch weer Bush of misschien outsider Perot? Voor de financiële markten is de uitslag van de verkiezingen van groot belang. Reden om de financieel-economische onderdelen van de verkiezingsprogramma's in kaart te brengen.

Bush wil voortzetting beleid

Voor de zittende president Bush zijn de prestaties van het Republikeinse presidentschap in de afgelopen twaalf jaar, waarvan hij er zelf vier voor zijn rekening nam, een hard gegeven. Van de economie kan met veel moeite nog wel worden gesteld dat deze na een recessie weer enige groei vertoont, maar over het tempo van deze groei is niemand tevreden. De werkgelegenheid ligt op dit moment welhaast lager dan ten tijde van Bush' aantreden als president. De staatsschuld is de afgelopen twaalf jaar als gevolg van sterk opgelopen begrotingstekorten verviervoudigd tot circa \$ 4.000 miljard. Ook het handelstekort is nog steeds groot, alhoewel gehalveerd ten opzichte van vier jaar geleden. Bush zoekt de schuld grotendeels bij anderen of externe factoren. Daarbij worden met name de wereldeconomie, die internationaal stagneert, genoemd en het door Democraten gecontroleerde Congres, dat dwars ligt. Zo werden Bush' voorstellen tot bezuinigingen tot een bedrag van \$ 132 miljard, tot het fiscaal bevoordelen van kopers van een eerste huis en tot het instellen van een investeringsaftrek niet door het Congres goedgekeurd. De boodschap van Bush is vooral doorgaan op de ingeslagen weg: zoveel mogelijk vrije markt, lage belastingen en zo min mogelijk overheidsregulering. Bij een dergelijk beleid kan het nationaal produkt in de VS

volgens Bush de komende tien jaar verdubbelen tot \$ 10.000 miljard. Daarbij wil hij met fiscale maatregelen de gezondheidszorg meer toegankelijk en betaalbaar maken. Voorts houdt Bush vast aan zijn stokpaardje om de vermogenswinstbelasting te verlagen, wil hij nog steeds de kopers van een eerste huis een belastingaftrek geven en is hij voorstander van een wet die een evenwicht op de federale begroting verplicht stelt.

F van Lanschot
Bankiers nv

SINDS 1737

Clinton voor meer sturing

De Democratische kandidaat Clinton is niet historisch belast door vier jaar presidentschap. Hij is gouverneur van de relatief arme staat Arkansas, waar hij op financieel-economisch terrein niet slecht heeft gepresteerd. Volgens Clinton kan niet worden doorgegaan op de ingeslagen weg, die heeft geleid tot een te laag niveau van de investeringen, een stijgende werkloosheid, aantasting van de internationale concurrentiepositie en een scherp gestegen overheidsschuld. Hij is voorstander van het stimuleren van investeringen in onderwijs en training, in een geavanceerde infrastructuur, zowel op het gebied van (spoor)wegen als telecommunicatie, en in onderzoek en ontwikkeling. Clinton is duidelijk voor een actievere rol van de overheid op het gebied van de industriepolitiek, en pleit voor wat hij noemt 'managed trade', volgens sommigen een eufemisme voor protectie. Voor buitenlandse investeerders is een ongunstig aspect dat hij hen enkele tientallen miljarden meer belasting wil laten betalen. Ook zal hij de 2% van de bevolking met de hoogste inkomens voor \$ 85 miljard zwaarder gaan belasten. Voor deze groep ging de belasting de afgelopen jaren omlaag, terwijl de inkomens stegen. Daartegenover moeten de modale inkomens meer faciliteiten krijgen. Het overheidstekort wil Clinton de komende vier jaar met \$ 142 miljard terugbrengen. Daartoe wil hij onder andere de uitgaven voor de gezond-

heidszorg, waar nu 13% van het nationaal inkomen aan op gaat, beperken. Wel moet de gezondheidszorg beschikbaar komen voor bredere lagen van de bevolking.

Perot: orde op zaken stellen

De plannen van de derde kandidaat Ross Perot zijn sterk geconcentreerd op het terugdringen van het overheidstekort. Hij wil een aantal belastingen verhogen en subsidies verlagen. Hij schuwt daarbij niet voor het verhogen van de hoogste schijf van de inkomstenbelasting tot 33%, een beperking van de renteaftrek en het verhogen van de benzineaccijns, die overigens alleen al goed is voor \$ 158 miljard. De aftrek voor opleidingskosten en voor investeringen in research en development gaat omhoog. Per saldo geeft dit een besparing van \$ 609 miljard, waar nog \$ 145 aan lagere rentekosten bijkomen. Het is een kwestie van opofferingen door ieder, tot en met de olie-industrie uit zijn eigen staat Texas.

Begrotingstekort struikelblok

Twee grote vragen komen naar voren wanneer de verkiezingsprogramma's worden overzien. Allereerst is er de vraag hoe goed de programma's zijn onderbouwd. Maar minstens even belangrijk is de vraag hoe zij zullen doorwerken in de wereldeconomie. Bij dit alles lijkt de noodzaak om het begrotingstekort aan te pakken loodrecht te staan op de wens om de economische groei te stimuleren. De meeste economen durven een forse aanpak van het Amerikaanse overheidstekort, richting \$ 350 miljard per jaar, op dit moment niet aan. Degeenen die stellen dat de hoge tekorten voor een belangrijk deel de oorzaak zijn van de stagnerende economie, zijn in de minderheid. Steeds minder hoort men de theorie dat de tekorten kapitaal van de markt wegzuigen, waardoor de rente te hoog blijft en productieve investeringen worden verdrongen. Wel is dit de visie van het IMF die nu echter verrassend weinig aanhangers kent. In het licht van de opinie van het IMF is het zorgwekkend dat volgens waarnemers, die de plannen van de presidentskandidaten hebben doorgerekend, onder Bush bij ongewijzigde uitvoering van diens plannen het tekort dreigt toe te nemen met \$ 140 miljard en onder Clinton met zelfs met \$ 217 miljard. Het is te hopen dat de nieuwe president, eenmaal verkozen, meer oog krijgt voor de economische realiteit.